

Õig. Raamatukogu

Üksik number 10 kop.

Meie Mats

Sellimise hind lättesaatmisega aastas 4 r. 50 l.,
6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 20 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 l., 6 kuu eest
1 r. 80 l., 3 kuu eest 90 l. Ilmub iga laupäeval.

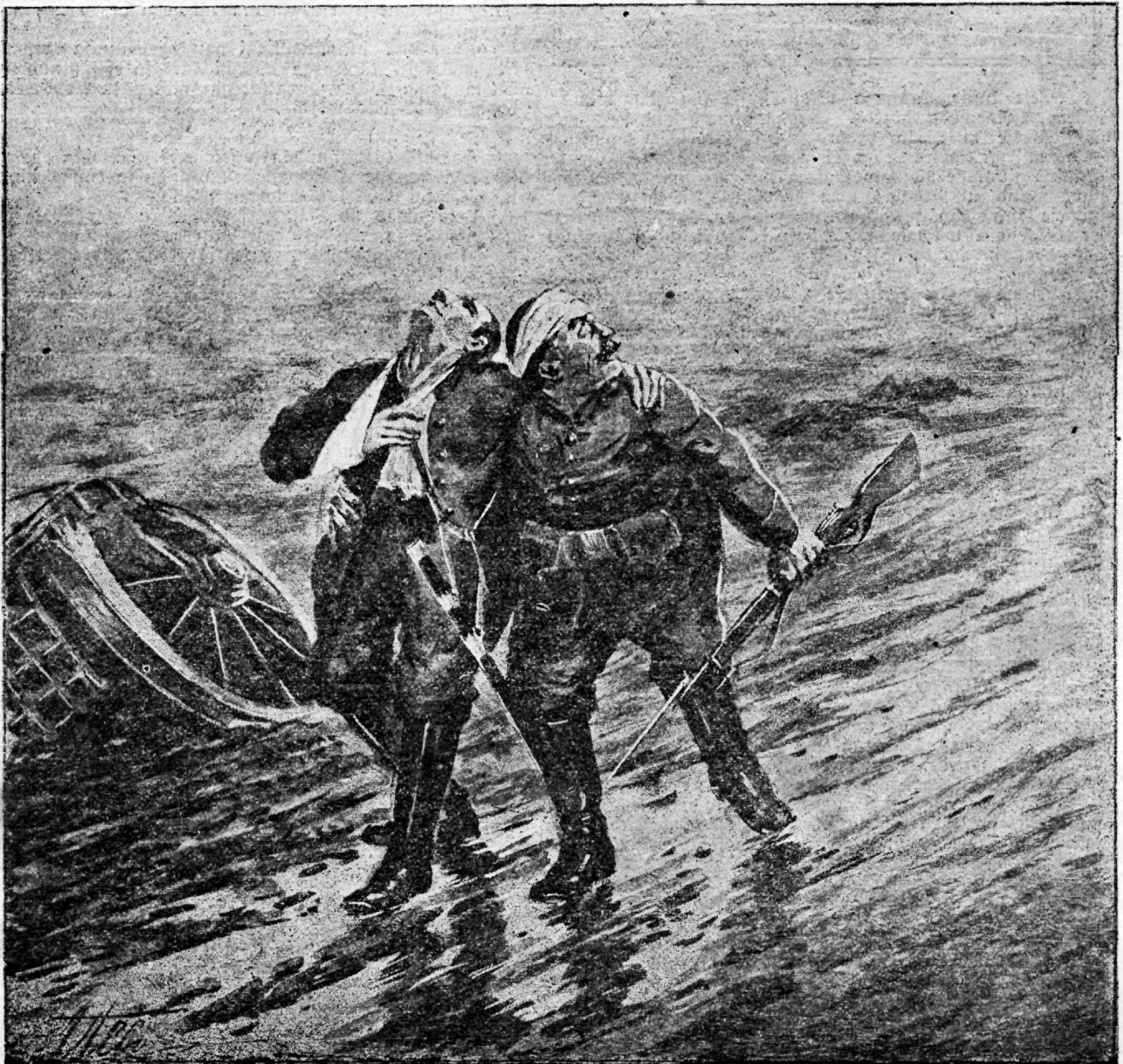
Toimetuse ja talituse:
Tallinnas, Harju ja Kütikli uulitsa nurgal nr. 15,
„Leaduse“ raamatukaupluses. Telefon № 740.

„Meie Matsi“ nimi ja selle nimega ühinemad näopilt on ametlikult registreeritud ja kinnitatud, 12. detsembril 1914. a № 34191 all.
Järeletegemise eest hoitatakse.

Nr. 22.

Laupäeval, 17. (30.) jaanuaril 1915.

Nr. 22.

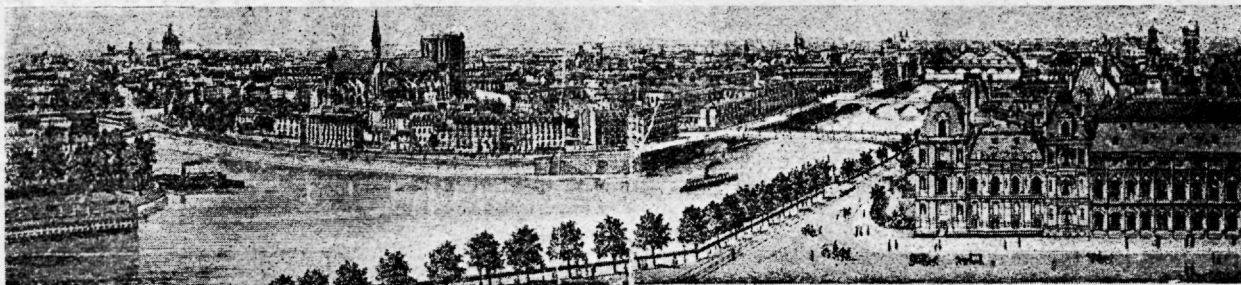

Teel lahingumäljalt.

Pantheon.

Notre Dame kirik.

Kõhutaminiiskerlumi palee.

Prantsufemaa pealinn Paris. Waade Seine jõe pealt.

Briljandi surmahoop.

"Teie küsite, kas ma okkultismuse jõu sisse usun?" tähendas Nadeshta mõttes. "Mis lahunud hingede mõju-avaldufeseie meie elu peale puutub, siis ei tea ma jelles asjas midagi kindlat öelda, ei wastu ega poolt, sest et mul isiklikult niisuguse mõjuavaldufega kokkupuutumist pole olnud. Kuid ühes asjas olen ma täiesti kindel, nimelt, et inimese tahtejõud piiramata vägev on, muidugi siis, kui see tahtejõud viimase võimaluseni koondatuna üheainsa asja peale on juhitud.

Danneks võdi dannefufeks on maa peal vähe niisuguseid inimesi, kes omale seesuguse lange tahtejõudu välja oleksid tõotanud; kuid mul näib, et igal inimesel elus filmapill juhtub, mil lõid ta tahtejõudu eratorraliselt pingule tõmmatud ja lõid ta waimujõudu üheainsa soovil peale koondatud on, ja kui ta seda filmapillu mõõda ei lasse minna, siis sünnib ime, vähemalt see, mida meie imets nimetame, sest et me seesugust nähtust enesele ärasteletada ei suuda.

Niisugune juhtumine sündis ta minu elus, just kümne aasta eest, Wene-Jaapani sõja puhul.

Minu mees oli siis tegewas sõjaväes — ta määrati gaardiväest ajuti S. kaja polku; mu palavamaks sooviks oli halastajaks deks astuda, kuid andsin mehe palwetele järele ja jäin Moskwaesse laste juurde.

Mu meeleolu oli muidugi kõige hirmsam. Peaaegu lõid meie tuttavad, kes aga tegewasjale wälke saadeti, said kas surma wõi eluajaks wigastatud, ja iga minut ootasin ma telegrammi, mis mulle teatab, et mu mehele samasugune saatus osaks on langenud. Mul näis, nagu ei wõiks tehti enam sellest surmamõllust eluga pääseda, ja igakord, kui ufjeteil lõlises, ahwardas mu juba teisima jääda.

Wiimaks läks see seisuford jedawõrd wäljatannatamataks, et ajuti ihaldus tõusis, et tuleks omeri kord juba see kohutaw telegramm. Ja olgugi siis lõid lootused ja dnn jäädawalt otjas, selle eest oleks aga siis ta see wäljatannatamata ootamine lõppenud. Kõige rohtem aga oleksin ma kindlaste teada tahtnud saada, millega see sõda minu mehele lõpeb: tuleb ta mul veel tagasi wõi ei? Kuid kes wõiks seda mulle ütelda? Ma tahtsin sellest mõttest lahti saada, aga ta ei lahunud minuist: tulewikku teada saada, olgu ta mis-sugune tahes, ainult teada saada!

Kord õhtul kui ma jälle iseäranis ärewuses ja mures olin ning kudagi ennaft rahustada ei suutnud, tuli üks sõbranna mind waatama ja kõneles muu seas mulle, et ta hiljuti ühe tähepnanemijewäärilise tulewiku ettekuulutaja juures käinud.

"Ta on persialane," jutustas ta, "hall wanamees, imelikude filmadega. Wene keelt räägib ta wiletjaste, kuid

Inglis keel on tal peaaegu soraw. Ta näitab peeglist lõid, mis näha tahab, ja mõtle omeri, päris dieci. Lõid ütelda, ma kirjain tõsiseid küsimusi ette panna, pärsin ainult tühiseid asju, näit. mis meil praegu tõdus tehtatse, ja nõnda edasi, aga lõide seda nägin ma nii selgeste, nagu, waat', praegu sind näen."

Sõbranna jutustus pani mu kirjeldamata ärewusesse. Ma märtsin täpitarga adressi üles ja ei suutnud terwel õõl magama jääda, kirjult järgmist päewa oodates, mil tema juurde sõita wõiksin.

* * *

Hommitul sõitsin ma otsekohe B. Sretenka peale, kus see mõdistatuslik Ali-Miria elas, nagu ta ennaft nimetas, ja sõistafin teisel torral forter 5 kella.

Ukse awas kohe ilus, triibulises kunes pois ja juhtis mu sõnalaujumata eestwaft suurde, Hommitumaa waipadega kaunistatud tuppa. Uksed ja aknad olid raskete waipadega kaetud, seinte ääres seisis madalad diwanid, lae all rippus kirju latern, mis tuba hästi selgeste, kuid ühtlasi mahedalt walgustas. Laterna all seisis kitsas, madal laud harilik, metallist raamiga peegliga.

Ma ei jõudnudki veel lõid hästi üle silmitseda, kui üks ufki katwateft waipadest taja liikus ja Ali-Miria sisse astus. See oli kõrge kaswuga, kangeste kuiwetanud, kuid ilusa, suurtsuguse näoga wanamees, lihtjas muftas kunes ja walge turbaniga. Minu sõbrannal oli õigus, tema filmi imelisteks nimetades. Need helkifid nagu täbed ja nende pilguga kokku puutudes tundsin ma nagu oleks min-gijugune rahustaw soojus minu südamesse hooawanud ja üle terve teha laiali walgunud.

"Tere, proua!" algas ta pehme, meeldiwa häälega Inglis keeli, Hommitumaa wiisi sinatades, ja ulatas mulle käe. "Ma näen, et sa tühiste asjade pärast pole tulnud," lihas ta, teraselt mu otja waadates, juurde. "Do, kui palju walu on su südames, oo, kui palju!"

Nende tema sõnade juures purstafid mul pisarad wastupanemataft filmist, kuid need olid head, tergendawad pisarad.

"Pole wiga, pole wiga, ära kurwasta!" jattas ta lah-kelt, nagu hea wanaisa, edasi. "Jstu, waat' siia, diwani peale. Ma nihutan sulle kohe laua peegliga ligemale, ja sa näed lõid, mis soowid."

Pisaraid ära pühtides ja niipalju kui wõimalik ennaft waigistades, hakkafin ma peegliisse waatama. Ali-Miria pani, mu kõrwal seistes, käe mulle õla peale, ja uueste woolas mul kõigi ertude kaudu warskendawat soojust.

"Mis sa soowid näha?" küsis wanamees.

"Oma meest. Kus ta praegu on?" sõistafin ma ärewuseft lämbuwa häälega.

"Hea küll. Loeta minu tahtejõudu oma tahtejõuga (mind imestas siis juba see lause), ära mõtle misti kõrwalife asja peale, mis sinu soowise ei puutu — ja näe!"

Niisuguse kõrwalife asja peale wõiksin ma mõtelda, kui terve minu olewus ainult ühest mõttest kaugel wiibiwa, jumaldatud mehe peale täis oli.

Silmi pilgutamata waatafin ma anniti peeglis. Tema s peegelnevad seinawaip ja mu oma nägu hakkasid aegamisi tuhmits minema, kaduma, kadusid siis pärijelt ära ja nende asemel kujunes tiheda udu pilw.

Kuid see hakkas dredamats lööma, koost lahuma, ja lõpuks nägin ma selgeste, nagu ilmsi, wõdrast, ühetoonilist maalohta. Kaugele, kuni filmapiirini ulatas päiksest kõrbenud rohulaan, pisut künkline, ja mõnes kohas kaswasid harwa, pita, karmi rohu torbid. Rohi kõikus tangeste tuule käes ja jeesama tuul kihutas pilwepantasi kiirelt mustja taewa all, kõrgel taewas tumawat täiskuu wahetewahel marjates.

Paremalpool serwal nägin ma tihedat pöödsastit. Selle pöödsastitu all magasid mitu inimesetogu, aga nendest pisut eemal seisid wahipeal olem kajat, seljaga nende poole; püüsi najale toetades waatas ta mõttes kaugusesse. Sadulata hobused olid pöödsaste külge kōidetud ja seisid liikumata, nähtawaste tukkusid ta nemad.

Ma hakkasin kajakaid terasemalt silmitsema ja tundsin äärmises nendest, ohwitseris, oma mehe ära. Kuis ldi mu süda pötsjuma ja kui haledats ta läks, kui ma selgel kuuwalgel — wiimane pilwetomp oli parajaste kuu eest mööda libisenud — tema kõhnaks jäänud, päewitanud ja kirjeldamata wäsimud nägu nägin. Tema sinel oli tubliste läbi kulunud ja mitmest kohast lakti, ja unes lddijes ta külmä pärast selle all. Kui lange külm pidi tal olema! Ta magas ju palja, õõkülmaht kahutanud maa peal.

Kuid mis liigub seal äärmise pöösa all, tajakesi selle warjust wälja astudes? Kirjeldamata hirm nagu litfus mul kõri kinni: see oli hunhus, kes, paljas mõdt paremas käes, tajakesi lähemale hiilas. Tema jäle, kõrdbi filmadega nägu oli täis elajaliku wiha ja salaturja rōdmu. Wenelased magawad . . . tunnimees seisab seljaga tema poole ja ei kuule, kudas ta lähemale roomab . . . kuigi raste ei ole tal ütfinba kõigist jagu jaada . . .

Kõwera mõdga teraw tera wälkus kuuwalgusel . . . weel filmapiik ja ta langeb uinuma, kaitseta Wene ohwitseri taela pihta, ja kareba Mandihuria rohu peale woolab kallis veri, mille iga tilga eest juba ma walmis olestin oma elu andma.

Rohutaw ahastus, surmahirm ja wihtamine, piirita wihtamine, mis mind lämmatada ahwardas, tumestafid minu mõistuse.

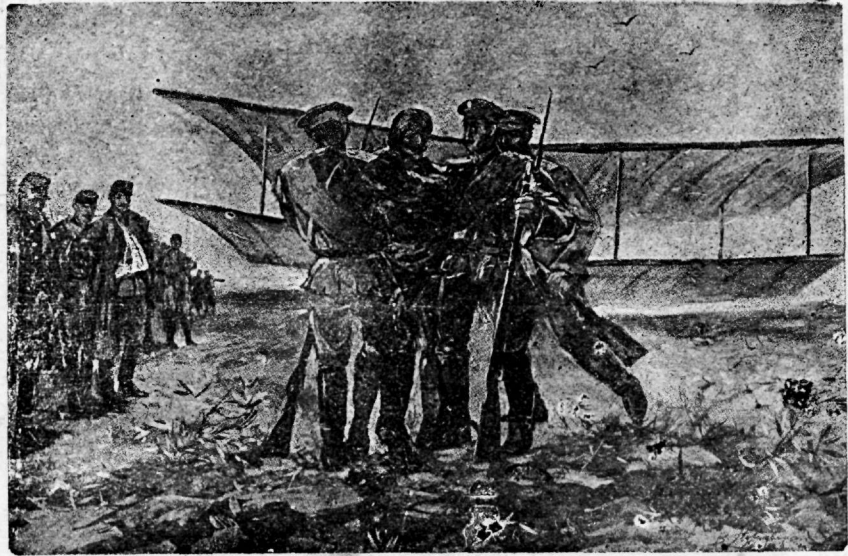
„Ei, ei, seda ei tohi sündida, ma ei taha, see on wõimata!“ jähwas ainsa wägewa mõttena walgukirusest mu peajudest läbi.

Kõit mu waimujdud olid selles koondatud, nagu päiksekiired päewatlaasi all; ma unustafin, et oma ees mitte kõisit waenlast ei näe, kes pärijelt kümmetuhat wersta rinust eemal on, waid ainult tema, arusaamata kōmbel wälja kutsutud kaju; ma teadfin ainult üht, et waja on surmahooi armjama pealt ära tõugata, ja kõigest jduft wirutafin ma kramplikult kottu pigistatud rusitaga hunhufile pähe.

Sellamal filmapiigul sundis tibe walu käes mind ärtama. Minu sõrmi mööda woolas veri ja peegli odan, dhuke klaas oli kibudeks puruks. Selgus, et ma otse, waat, selle priljandiga sõrmuuega olin trehwanud, mille mees mulle meie kihluepäewal kinkinud oli ja mida ma alati laulatuseõrmuse kõrwal kannan.

Kuid siis muidugi ei teadnud ma seda nii täpisealt tähele panna. Pilt, mis ma näinud, ahwardas mult mõistuse rōõwida.

Rudas Austria lendur wangiõfatus.

Kord oli üks meie rood terve bataljoni Austria sõjawangidega teel staabi poole. Seal märtsid nad endi kohal kaunis kõrgel Austria aeroplani. Meie meestel kohe ndu peetud. Nad jätsid sõjawangid maanteele, neid pōgenemise korral maha lasta ahwardades, ja astusid ise tee äärde metsa. Lendur tundis ülewalt warsti oma mehed mundrist ära ja hakkas allapoole lastma, märtsas aga peagi, et austrialased sõjariistadeta on ja tahtis uueste kõrgel tōusta. Kuid oli juba hilja — meie mehed lastsid masina wigafets ja wõtsid lenduri wangi.

Ei mäletagi kudas ma persialase toast wälja tulim, temale kümne- wõdi kahetümnerublastist paberraha pihtu piistes, ja sõitsin telegrafi kontoris, kust kiritelegrammi S. polgu komanderile jaatsin, teda jumalateeli paludes mulle wiibimata mehe üle teateid anda.

Ei juuda ka mõista, kudas mul weel jõudu oli seda päewa üle elada, mis mul nüüd nagu igawene luupainaja paistab olewat. Wiimaks, hilja õhtul, tuli telegramm — mehe käest.

„Olen terve,“ teatas ta. „Kirjutatan kirja.“

Seda telegrammi läbi lugedes, wõdi, digemine, kümme korda läbi lugedes, tundsin ma nagu olets mind hauast, raste kivi alt, imekaunis, päitesepaistelihsesse ruhuaeda wiidud. Ja ühtlasi tundsin ma selgeste kindlat etteaimdust, otsekui olets teegi, kes kunagi efsida ei wõdi mulle jostitand, et kui mees sellest hädast pääsenud on, siis tal enam surma oodata ei ole ja ta omal ajal meie juurde tagasi pöörab. Sellest filmapiigust jaadit oli minu mõõdalainud tuude kartus ja wäljatannatamata ärewus nagu käega wõdetud, ja ma hakkafin mehe õnnelikult tagasiõudmist kannatlikult ootama.

Kolm nädalat hiljem tuli tema käest piik kiri, mille ta hommikul peale seda jaatuslikku sõõd oli kirjutanud.

„Täna juhtus minuga midagi ebaharilikku.“ Kirjutas ta. „Eila õhtul lätsin ma, tuut kajakat kaasa wõttes, maakuulamiiele. Kõit läts hästi, tarwitub teated olid kogutud, ainult tagasiteel efsime korraga ära, ei tea ifegi kudas see nii hulluste tuli. Eõsi on küll, et siin teesi lugugi ei ole, waid nende ajemel lootewad waewalt märgatamad teeraad. Jumal ütõi teab, kes nad siia tallanud ja kuhu nad wiitwad. Pole ju kellegi ime siis, kui siin teelt ära efsid? Meie efsime, efsime ringi, wiimaks kadus meil kannatus ja otustafime steppi sõõts jääda. Sidufime hobused pöödsaste külge, seadime tunnimehe wälja, ise heitfime pöödsaste alla tuulewarju — ja jäime kohe magama,

Muutl ülesvõtte.
Wabatahtline kaulaslane kodukülas kaitsejorda pidamas. Omas praeguse aegses rahvariides juure pähtlapuu all üles võetud.

ilma et selles inimesteta, tühjas rohulaanes mingisugust hädaohtu o'leks teadnud larta.

Külm oli tange, kuid ma olin nii väsinud, et kõigest hoolimata lohe nagu furnud magama jäin. Ei tea, kui kaua ma magasin, kuid korraga äratas mind meeletu hirm ja paut, mis otse minu pea kohal raskitas. Ma kargasin ülesse, rewo'writ pihku tõmmates. Minu kasatad o'ld ta jalule karanud ja karjusid ja jooksid k'õid läbisegamine, minu jalge ees aga lamas kummuli — hunhus. Tema jalad tuhatasid weel tord, ta oli juba furnud; nagu polnud temal olemasti, see oli üksainuke wene ja liha hunil, otsestiel ja kaela peal oli aga hull weriseid kriimusi, otsestiel o'leks teda keegi terawa noaga ära tätkinud.

„Kust see siia sai, poisid?“ küsin ma. „Kes ta nii wae-seomaks tegi?“

„Ei wõi teada, kõrgeausus!“ wastawad nad ühel häälel ja näitawad tunnimehe peale. „Waat', Pintshut, pidi muidugi nägema.“

„Nõnda jah, kõrgeausus, see oli wiirastus!“ kogeleb see lämmatatud häälega, ise kõigest kehast wärijedes.

„Mis wiirastus? Mis ja tühja lora ajad! Sa magasid wist?“ kõrgatasin ma tema peale.

„Müte sugugi, Jumal ise näeb, et ma ei tuktunudki! Seisin ainult nõndaks ja waatasin sinna poole. Umberringi oli muidu kõik waitne, ainult tuul mühises. Minult korraga

tundsin, et keegi wõdras läheduses on, sest et hobused rahutuks hakkasid saama. Waatan ringi ja lohkusin esimehel pilgul otse joolajambaks: näen sebasamast neetud hunhust, kudas ta teie kõrgeaususe peale mõõka tõstab. Ma ei saanud isegi püüsi mitte korraga palgele tõsta, sest et ta juba liialt ootamata, otsestiel maa seest wälja tertsis. Seltsamal filmapilgul kuulen äkitselt, otsestiel wistaks keegi terve hunitu k'laasi wastu maad, nii suur klirin oli — ja seltsamal minutil matsatas see pagan maha ja laskis mõõga käest kukkuda. Siin toibusin ta mina, lastsin, ja hakkasin karjuma, nagu wähe mäletan. Kuid minu paut läks mõõda, üle hunhust, kes tema aga ära tappis, ei suuda ma sugugi mõista. Maapealne wägi see küll ei olnud, mis teda, neetud, tabas.“

Ma muidugi naersin selle „mitte maapealse wäe“ üle, kuid o'falt olen isegi walmis seda arwama, sest et kudagi enesele ära seletada ei o'ska, kes seda rõõwliit seejugujel kriitikalisel filmapilgul surmata wõis, ja misjuguje tapariistaga. Wõib olla et see wägi — sinu palwed olid, tallim?“

Ma ei o'ska seltsa, kui wägi see kiri mind jahmatas. Sen'ajani ei olnud ma, nagu me juuremalt o'falt t'õit, ilmasi ofkultismuse wäe üle juuremat järele mõtelnud, kuid sel korral pidin ma selle t'õeks tunnistama. Juhtumine oli liialt selge ja wastuwaidlemata t'õde, ja mõistus ütles siin ülesse.

* * *

Waststi peale seda sõitsin ma wueste Ali-Mirsa juurde, tema käest imeliku juhtumise seletust saada lootes.

„Mis wõid ma sulle seletada, proua?“ wastas ta o'haates. „Mina olen niisama pime inimene, ja minu teadmised on ainult tilgate o'ceanis. Minult üht julgen kinnitada, see on, et inimese tahtejõud üliwägew on. Harilikult ta ainult õd'gub meie sees, nagu tulekõde tuha all, kuid, kui ta täiel leegil loitma juhtub plahwatawat, siis sünnitab ta imeid, ja, nagu sa ise nägid, wõib ta tuhandete werstade taha walgufiirujel surmawalt rabada. Inimese tahtmine, see on kõigewägewam jõud maa peal, proua! Ewenda teda enesest, kuid ainult ligimeeste heats ja rõõmiks.“

Rohtem ei saanud ma midagi tema käest teada.

W. Row.

Cesti sõjameeste kirjad.

I.

Armas sõber. Sina tahtsid teada saada, kudas ma haawata sain ja kus kohal; ta räägid sa Karusi poisist. Nojah, sellega sain ta mina lahinguwäljal k'õku, ja, tead, misjugu- ses seisukorras. Ma läksin ühe teise eestlasega külasse õõmajale, et saaks ometi ühegi õõ rahulikult magada, sest kolm õõd-päewa olime juba ilma uneta ja sõõmata, wõid isegi arwata, kudas see mõjub. Roh, läksime ühte onni sisse, wõisime riidest lahti, peremees tõi piima ja leiba, sõime parajaste, waatame: tulewad weel kaks soldatit sisse ja küsiwad ta õõmaja. Ma waatasin lohe, et üks on tuntud näoga, küsisin: землякъ, какой губернии? wastas: Эстляндской. Nojah, wa' Karusi pois, näh.

Uga haawamiselu oli mul järgmine. Nagu sa tead, olen ma maatuulaja — rasweds'hit. See oli ühel kenal piha-päewa hommikul, ja nimelt 9. nowembril. Meie polk seisis werst maad 3. külast eemal. Meie o'fakond saadeti maad kuulama, s. o. uurima, kui kaugele ja misjugu ses seisukorras waenlane on. Meie salgast oli siis kõigest 21 meest järele, aga ennemalt oli 80 meest. Meid jaotati nelja osasse, ja iga osa läks temale määratud kohta uurima. Mina läksin oma wiie mehiga — olen wanem maatuulaja — otse 3. külasse, et teada saada, kas seal waenlast on wõi ei. Lähime roomates külla ligi, kuulataime, waatataime, et k'õhku ega

Jahtu. Värsime siis küllasse, ei küllas elanikuhinge ega sakslasi! Igal mehel olid kered heledad, mis muud, kui, dawai, majasi läbi otsima, ehk letab midagi, mida suhu võiks pista. Otsime majad läbi, aga mitte terakestki polnud söömapoolist leida. Onneks, wõi, parem öelda, õnnetuselks, leidime ühest aiast mesipuud, ja kohe, dawai, mett wälja wõtma. Saime aga alles paar karge wälja wõtta, kui esimene kuul üle pea wingus: sakslased, paganarahad, olid meid näinud. Ma waatastin kohe ringi ja karjusin: poisid, sakslased tulewad! Need olid Saksa maakuulajad, hobustega, nagu meil harilikult ikka, aga seekord jätsime meie endi hobused kaitsekraawide juurde. Meie panime kohe jooksu. Ma sain paarsada sammud jooksu, kui tundsin, et kuul jalga tuli. Kukkusin kohe maha, ja enam ülesse ei saa, tee mis tahes. Ja sakslased tulewad ikka ligemale. . .

Ma tegin, nagu oleksin surunud. . .

Damafin liikumata, hinge kinni pidades. . .

Jõudsid minu kohta, ja üks kurat pani weel piigiga. Tahtis mulle pähe lüüa, aga löi, Sumalale tänu, kaela äärest mööda pashliku sisse, mis mul ümber kaela oli. Ja nii kõwaste löi ta, metsaline, et piigi kätti murdis, sest hobune läks suure hooga ja tema ei saanud piiki nii ruttu wälja tõmmata. Aga minu seltsimehed said kõik nende piitide läbi surma. Warsti peale selle hakkasid meie omad kaitsekraawideid nende peale tuld andma, ja need tegid muidugi kohe sääred. Kuid küll minul oli see aeg kole, kuulid lendasid aina siu ja säu üle minu, ja paari minutiga oli see piigi wars puru, mis minu pea kõrwa piieti jäi. Jaa minut ootasin ma surma. . . ja taotasin wiimaks meelemärguse, sest haawast jooksis hienus palju werd ja ta eklude ärewus oli wäljakannatamata suur.

Kui siis jälle mõistusele tulin, olin juba kaitsekraawis, ja haaw oli mul kinni seotud. Seal saadeti mind G-sse, kus rongi peale pandi, millega W-sse jõudsin.

Sa küsid: kas ma ka risti saan? Selle peale mõin wastata, et saan. Aga Sumal teab millal! 7. nowembril pani meie ülem mind auraha saamisels ette, et waenlase tule all teadaandmise teise polgu komanderi kätte wiisin, kusjuures mul hobune shrapnelliga puruks lasti, ainult juhtumisi jäin ma ise päris terweks. Nii siis wiisin aruande ära ja tõin wastuse tagasi, oma polguülema kätte, see kiitis: tubli pois!

Terwisi

Oskar Rosenberk.

II.

. . . 26. detsembri hommikul hakkasid austrialased Kapoti mägedes nii hullumeelselt peale tungima, et kohe tunda wõis, et siin alles weel harjumata wäega tegemist on. Otsikui pöörased jooksid nad otse meie kuulipildujate tule alla, kus neid siis ka mehijelt maha jäi, päris suured hunifud kohe igalpool. Meie polk oli sel korral juba kolmandat päewa lahingus, arusaadaw on sellepärast, et meil siis ka kohud täis ei olnud. Mäekünka otsas, meie ja austrialaste wahel, oli maja, ja selles majas teedeti õõseti kardulipudru. Rõhunnurin ojas ka mind sööma minema, kuigi austrialaste kuulid kõrwade ümber nagu lärbsed pirisefid. Jõudsin siiski terve nahaga sinna, astusin sisse, kartulid teefid pliita peal; panin oma kateloki täis, tampisin pudruks ja hakkasin omaste juurde tagasi minema, aga sinna jõudes ei leidnud oma mehi enam ühti, ainult suurttüki kuulisi jadas kraawi mis hienus. Austrialased olid wahapeal oma mortirideft meie kaitsekraawide peale pörgutuld hakanud andma ja meie mehed teife kohta minema fundinud. Sel kombel jäin omastest maha ja hakkasin umbtaudu mööda mägesi sennapoole minema, kus neid

Kokkupõrkamine Saksa ratsawäelaste ja Prantsuse jalgrattameeste-küttide wahel.

arwastin olewat. Teel näen üht Wene ohwitseri ühe suure puu tuga seiswat ja pikilmaga hoolsalt Austria suurttüka siimittewat. Ta tõmbas mind käega oma poole ja ma täitsin tema kasku. Bastastikufel terwitufel awaldas ta suurt lahust, auksaadi järele oli ta polkownik, aga mulle tundmata. Ma seletasin temale oma äparduse ära, mille kohta ta tähendas, et see kuigi suur wiga ei ole. Tema oma seltsimees-soldat aga saanud siinsemas läheduses surma ja niidid olewat ta üksi teel batareide poole tagasi. Käes oli tal ka tõeste suu tükikwae soldati piiks, mille ta langenuit ära oli wõtnud. Aga asi ei läinud nii lihedaste ühti — austrialased olid meid filmanud ja tulid wangi wõtma, sest koks meest ei wõ juba 20 mele wastu hatata. Niipea kui austrialased iärsku orust wälja ronisid, pörutafime meie kohe kahelaki kaks meest maha. Algas äge kuuliwahetamine, mis sellega lõppes, et mina haawata sain: kuul tungis minu pahemast õast läbi. Siis wõttis polkownik ka minu piiksi kätte ja toetas mind, kuni warjulisesse kohta jõudsim. Seal sidus ta mu haawa kinni ja nii läksime edasi, kuni küllasse, kus ta mulle sülla lastis anda, ja seal jõudsim ka batareide juurde. Austrialased ei oskanud sinna lasta, aga meie batareid tagusid nende head Kruppi abritu mortirid wiist maa põhja, sest nad ei teinud enam oma suudki lahti. See polkownik hoolitses minu kui oma lapse eest ja oli tõeste hea südamega, milles kange julgus elutses, mis teda praegu ilksinda nii waenlase ligidale ajas. Kui kõik nii julged ja wahwad on, siis peame ikkord ikka meist närustest ja slastest jagu saama. See on kindel kui kuld.

Praegu aga wiibin Shitomiri linnas laotfaretis ja olen juba paranemisel. Siin laotfaretis on palju haawatud sakslasi, ainult mina üksi olen eestlane.

Ülepea olen 5 lahingus käinud, kus wõitlus kannis äge oli. Austrialased tungisid ägedalt peale ja said igakord weriste peadega tagasi löödnud. Sellest tahtsin ma, austatud „Meie Matsi“ toimetuse, kodumaale teatada.

Jaan Simson, wabatahtlik.

III.

Armsad wanemad! Tänan! Teie kirja sain ma kätte. Rahustage ennast, mina olen juba terve ja meie elu on päris hea. Sõjawäljale ei läinud ma küll just ise, kuid ma ei olnud ka jelle wastu. Ja praegu, kui mind siit wälja lastakse, sõidan wäga hea meelega jälle sinna tagasi. Sa ära palu Sumalat, ema, et mind sõjawäljale ei saadetaks,

Martin Aguraija,
Anta t. Praegu sõjav.

August Johanson,
Tõgvestest. Praegu suur-
tüüväelastena sõjaväljal.

Mihkel Laasberg,
Ratwere kr. Rannasõidu
kapten, miinilaewa peal.

Mihail Koit,
Siitumaat. 17. aug. pöru-
tada seanud.

Johannes Wentzel,
Tallinnast. 7. nov. R. all
austrialaste kätte wangl
langenud.

waid palu, et ma seal, kui wõimalik, rohkem sakslasi maha põmmutada saaksin. Kui ma oma armsa kodu peale mõtlen, siis tuleb mul ikka nõnda ette, nagu peatsite teie päris rahulitult elama. Ja Gina, armas ema, peatsid Jumalat tänama, et ainult mina üksi sõjas olen ja teised pojad Sul kõik kodus on. Wõib olla, arwate, et ma surma kardan? Ei, ma olen ju oma kõige lõbusama ja armsama nooruse ära elanud. Ja kui ma nüüd sõjas wahwa surma juhtun surema, see on ju kõige armsam surm!..

Mis jõulupühadesse puutub, siis wõin ma öelda, et need mul üsna lõbusad saawad olema ja, wõib olla, veel tore-damad kui teie. Meid on siin 4 priitahlikku. Üks on von Gernarofs, kindrali poeg. teine — üliõpilane. Mõlemad on ka juba sõjas käinud ja ohwitserideks tõstetud, kahe Georqi ristiga. Kolmas on üks realisti ja mina. On wäga lõbusad poisid, naeca kas lõhti, pisarad silmis... Ma just ei ole kõige mahajäetum inimene maailmas. Piiteris tu i tihthepeale preili Ida meid waatama ja tõi meile kõike, mis iganes soowisime... Kuid kui teie teatsite, kui suur oli minu rõõm, kui ma siin, Moskwas, ühe teise õe eest leidisin. Ühel ilusal päewal toodi mulle kolm pakki. Ühes oli kolm paari sooja pesu, teises suitusti ja kolmandas saia ja tooti. Ma teadstin, kelle käest see oli, aga ma ei wõinud temaga kokku saada, wõite muidugi arwata, kes see oli? — Alice... päris ingel! Ja pühapäewal (wastuwõtmise päewal) tuli ta teist korda sinna ja meie rääkisime kaua ja kaua. Ma rääkisin temale oma kroonu elust, õhulaewa pommitamisest j. n. e. ning tule-tastime endi noort põlwe meelde... Esimesel pühäl lubas ta jälle tulla ja tuua, mis ma iganes ihaldan. Jah! Jõulud on lõbusad, kuid sünnipäew saab veel lõbusam olema: sakslased saadawad mulle shrapnellisi ja granatisi kaela. Tore!..

Soowin teile häid jõulu pühi! Terwitage...

A. Laast.

IV.

... See oli 28. septembril, Warsfawi linnast 11 wersta eemal, kui mind eelwahiks määrati ja ühte Poola kullasse järele waatama saadeti, kas waenlast mitte ligiläh-dal ei ole. Meie olime kahekesi ühe wabatahtlikuga. Esite, kui meie kullasse jõudisime, ei olnud seal kõigewahematki näha, aga õhtul kella 6 ajal kukkus juba waenlase esimene kuul kullasse. Minnes olid meil mõlemil motorrattad, aga tagasi ei olnud enam wõimalik rattaga pääseda. Seltsimees muretjes ühe küllamehe hobuse ja ratsutas aruandega minema, mina aga jäin sinna paigale. Laftmine läks wahpeel hirmus ägedaks ja mina sain kerge haawa pähe. Siis astusin peresse sisse ja palustu kohja juhutada, kuhu ennaft sakslaste eest wõiksin ära peita, sest üks ofa sakslasi jõudis juba kullasse. Peremees oli tubli ja osawõitlik mees, juhatas mind heina-kuhja sisse, aga sinna peitu pugedes ei teadnud küll aimata, et nii kauaks sinna pidin jääma. Aga nüüd olin seal termelt

11 päewa ja pererahwas föötis mind kogu selle aja piima ja kartulipudrugaga. Alles siis tuli meie wägi ja wõttis selle küla ära ja mina pääsesin lahti. Mõni aeg peale seda sain ma teist korda haawata, nimelt paremast jalast, see oli 6. nowembril 2. linna all. Ja nüüd lähen ma juba kolman-dat korda sõjaväljale.

Aleksander Runsmann.

V.

Sõjaväljalt, 15. nowembril 1914.

... Oleme juba 8 ööd-päewa järjestiku lahingus olnud, ja nende päewade sees wõttis meie polk 1550 austrialast wangi. Siiski peab ütlema, et austrialaste kaotused 10 korda suuremad olid, seda wõib wähemalt juba nende surmukehade järele otjustada, sest jooksukraawides, mis meie wäed oma kätte wõtsid, lamas neid nii hirmus palju hunitutes maas, et nõrk inimene seda nähes juba minestusesse langeb. Ma ei liialda, ütlen oma silmanägemise järele, sest meie wägi peab kõik surnud lastekraawidest wälja loopima ja ise sisse asuma, et jälle warju taha saaks. Sel kombel ei ole waja uust kaewata, mis pealegi tiliitaw ja raske oleks, sest maa on juba küllmanud. Meil pole muud kui wõtame „aust-rikskite“ käest kraawi kraawi järele, ja need kõlbawad meile wäga hästi, muidugi tuleb wahel neid pifut „prawitada.“

Jällenägemiseni

Karl Klasberg.

Mihail Nagel,
Wõru kr. Praegu sõja-
wäljal.

Jaan Hiire,
W. Antstast. Saawatud
poist. 7. now.

Karl Multer.
Saav. 7. nov. R. all pa-
hemast jalast.

Jakob Steinberg,
Sammiku w. Praegu sõja-
wätsjal.

Juhanes Kraw,
Raelt. Wangis satkaste
täes.

Kristjan Kant,
Tallinna tr. Saawatud 17.
aug. Austria rajal.

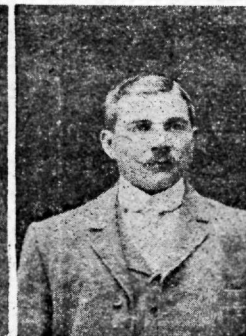
Martin Nasmann.
Eadmata kadunud.

Robert Ubelow,
Rakw. tr. Praegu sõja-
wätsjal.

Julius Wunn,
Wabwuse eest 4. järgu
Georgi risti annetatud.

Karl Ubelow,
Rakw. tr. Praegu sõjaw.
ühes wenna Robertiga.

Hermann Truberg,
Jänedalt. Praegu sõja-
wätsjal.

Karl Billiroog,
Saaw. R. all 11. nov. pap-
räest.

Andres Grünberg,
Wiljandi tr. Sanitarina
sõjawätsjal.

Madis Gutmann.
W. all täest haawatud.

Gustaw Erita,
Rõwalt. Praegu sõja-
wätsjal.

Abo Blumberg.
Praegu sõjawätsjal.

Wold. Karafin,
Jsalust. Saawatud E. all.

Karl Kirgi,
wabat. Rakw. tr. Saawat.
W. all täest kopsast.

Juhan Weldmann,
Wiljandi w. haaw. 6. okt.
paranemisel.

Oskar Päts.
Segewa? sõjawäes.

August Billiroog,
wabatabtl. Raelt. Saawat.
Aueste sõjawätsjal.

Andrei Ruks,
Tallinna tr. Praegu sõja-
wätsjal.

Esherkesfide kangelasetegu.

Kord õhtul hüüasid 10 esherkesfi Eshestohovi, sakslaste peakorverisje, kus Saksia ohvitserid parajaste pidutsesid, löb nendest hulga maha ja kihutasid linnast puutumata jälle minema.

Wankuwal troonil.

Woldemar Urbani roman wabastamise sõjast.

(21. järg).

13.

Don Taddeo Massaccio oli üleüldistes joontes ajaloo käiguga täiesti rahul. Hertzog Ugo oli temale Felice kõrval toimetamise eest kuigi ohkides, siiski ausaste tasunud. Prefekt Liberio Romano kinkis temale sada scudi elupäästmise eest, ja kolmas wõit oli see, et ta salapolitsei instruktorigks tõsteti. Don Taddeo, endine teatridirektor, kosjajobitaja, wõõras-temaja kellner ja nõnda edasi, oleks sellega rahul olla wõinud, aga wanafõna mõõda: Süües kaswab isu, igatses salapolitseinik nüüd weel parema põlwe järele.

Nüüd alles tahtis ta näidata, mis ta wõis. Tal oli nüüd alamaid, mitte palju, aga umbes poolto-

sinat samasuguseid mehi, nagu ta ise ennemalt olnud, sai kõrgemate politseiametnikkudega sagedamine kokku ja sai nõnda waremalt kui ennemalt teada „kust poolt tuul puhus.“ Ta tahtis oma usinust näidata ja pidas iga ülema suust langenud sõna otsekoheseks märguandmiseks, kuigi see selleks koguni polnud mõeldud. Nõnda kuulis ta kord, et hea oleks, kui „kõiki neid mäsajaid maha lasta wõiks.“ Wõib olla, et ta seda isegi hertsog Ugo suust kuulis. Kalk ja südametunnistusega oli see selleks küllalt. Ja Massaccio arwas oma ametiägeduses kohe, et ta weel suuremaks meheks tõuseb, kui niisuguse seisukorra loob, et seda soowi täide saata wõib.

Just selsamal ajal luges ta ajalehest, et elutalalekippuja Felice Camboni enese wangihooes üles pöönud. Don Taddeo oli selle pöördetäie meeletu-rõõmus ja nägi tee enese ees nüüd waba olemat. Nüüd wõis ta mängu uueste, muidugi weel suuremates piirides, algada.

Tõuse selle uue ettewõtte jaoks andis üks lihunik Domenico Perotti, kes Taddeo kõigepühama wiha sellega oma peale tõmbanud oli, et oma ilusat tütar sellele wäiksele küürakale salapolitseinikule naiseks ei tahtnud anda. Don Taddeo oli nimelt sellest saadik, kus tal raha ja suurema palgaga koht oli, omale ilusa korteri suurepäralise wäljawaatega mere peale üürinud, ja leidis nüüd, et õnne täiendamiseks ajnult weel abielu rikka lihuniku ilusa tütre Luigiaga puudub. Lihunikul oli raha, Luigia oli ilus, wärsk neiu — mõlemaid läks don Taddeol tarwis, aga kumbagiti ei tahtnud Domenico sellele wõikale mehele anda. Otse selle wastu pillas ta küürakat, kes kaks korda nii wana oli kui tema tütar, sagedaste libedalt ja webas teda ninapidi, igalpool kus wõis.

Seda ei oleks Domenico nüüd mitte tegema pidanud, ja ta ei oleks seda ka teinud, kui ta Taddeo kihwtiist, salakurja iseloomu, piirita alatust ja metssikut kirdlust tundnud oleks.

Taddeo kannatas selle pillamise, mis teda hingepõhjani haawas, pealiskaudse rahuga ära, tema silmine waim aga töötas iga tund ifka wihasemalt kättemaksmise kallal. Mispärast, küüsis ta endalt, peaks tohmatas lihunik isamaa päästjaks wähem sünnis olema kui rumal talupoeg Felice Camboni? Lihuniku tütreaga saaks ta siis juba walmis, kui aga wanamees kõrwaldatud oleks.

See mõte urgitses tema sees seni edasi, kuni wiimaks agent-prowokator, politseinuustur suures stiilis walmis oli, kes oma isikliste otstarbete ja himude täitmiseks sogaes wees kalu tahtis püüda ja selleks rahwarahutusi toime panna. Mis hoolis don Taddeo kümnete, sadandete, tuhandete inimeste elust, kui ta nende häwinemise läbi oma eesmärgile jõudis? Rahulolemataid taheti maha lasta. See küll, ta tahtis rahulol-matad parajale paigale toimetada, kus teistel siis hea põhjus oleks neid maha põmmutada. Ja kui Taddeo sel kombel terwe rahwa mäsju wälja kutsus, mida lõpuks ükski wägi enam peatada ei suuda — mis puutus see temasse. Külap ta juba waatab, et ta ise sealjuures hädasse ei jää.

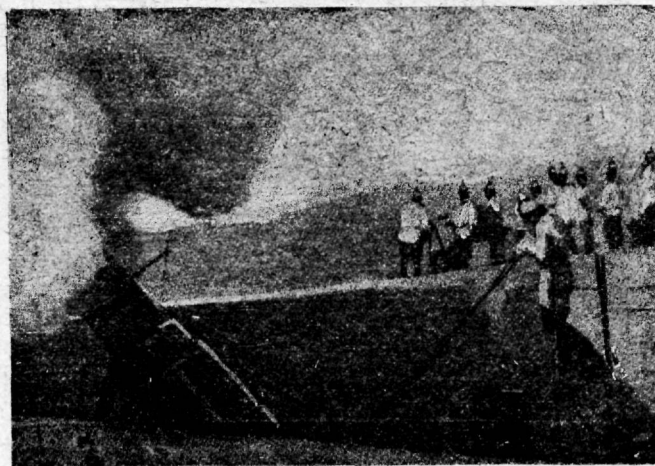
Taddeol oli hõlbus töötada. Sest saadit, kus Neapoli rahwas wabastajate wõitudest Calatafimo ja Palermo all kuulnud oli, ja teadis, et kuninga wäeosad seal põgenenud on, arwasid nad ka Neapolis nüüd wiimaks ometi aja kätte jõudnud olewat, mil mäsfu tõsta wõib. Rahwa kannatus rõhujate ja kurnajate wastu oli ammu ju wiimase wõimaluseni pingule fistud, seisuford paistis nende arwates nüüd täieste wäljakannatamata olewat, midagi pidi sündima. Päew päewa kõrwal seifid tööta inimeste salgad uulitsatel, sofistafid wahel saloja ja pidafid sündsates kohtades ägedaid kihutusfõnõsi. Rafarmutes aga oodati aega, millal „midagi“ sünniks et rahulolemataid wõiks „utfitada“.

Don Taddeo nägi seda väga hästi ja otsustas ka dieti. Weel üks tilgake õli tulesse, ja mäfs plahwatab leekima. Pärifelt oligi juba poolelti korralagedus lahti. Kõifjugu korratufed, matsude matsmise tõrkumifed, riisumifed olid päewakorral. Wargapoiistel oli wabadus talitada, seft et politseil hoopis teiste asjadega tegemift oli, kui nende järel jooksta. Sihufe oli seisuford Neapolis enne saatuslikku juuni-mäsfu.

Ühel päewal jõudis finna politseiofakonda, kus Taddeo ametis oli, nimeta firi, milles teatati, et Mondragone linnajao lihunikud walekaalufi tarwitawad ja inimesi, kes neilt liha ostawad, kaalumisega tiisfawad. See oli Taddeo prowokafioni wigur. Ta tundis Neapoli elanikkude ägedat, kättematsmifehimulist ifeloomu ja otsustas sel kombel mäsfu käima panna, ife ettewaatlikult warjule hoïdes.

Tema ettepaneku peale otsustati Mondragone linnaofa lihunikudel, teistele hoiatuses, kaalud ja liha tagawara politsei poolt ära korjata, ühtlasi aga äsfitati lihunikka ennemalt prowokatorite läbi politsei wastu üles.

Meister Domenico oli ferge tuld wõtma ja prowokatorite kihutufe peale otsustas ta politseinikutele ägedalt wastu astuda. Ta seadis ennast oma sellidega karnis walmis, ja kui politseinikud tulid, fiis wistas ta need ilma pikema jututa jälle ufseft wälja, mis rahwarikkas Neapolis muidugi suure hulga pealtwaatajaid kofku meelitas.

Saksa kindluse-suurtükk lastmise filmapilgul.

„Maha kurnajad! Maha rahwarõhujad!“ ja teised sarnased hüüded kostfid rahwa seast, keda ifka rohkem kofku kogus. Ja kui wäike wäeofa tunni aja pärast kitsaft mäekalda uulitsat mööda pärale hakkas marsfima, fiis lendas temale uulitsa kõrge-malt ofalt kiwa, õõguwaid fiija ja palawat weft wastu. See oli nii fiis täielik mäfs!

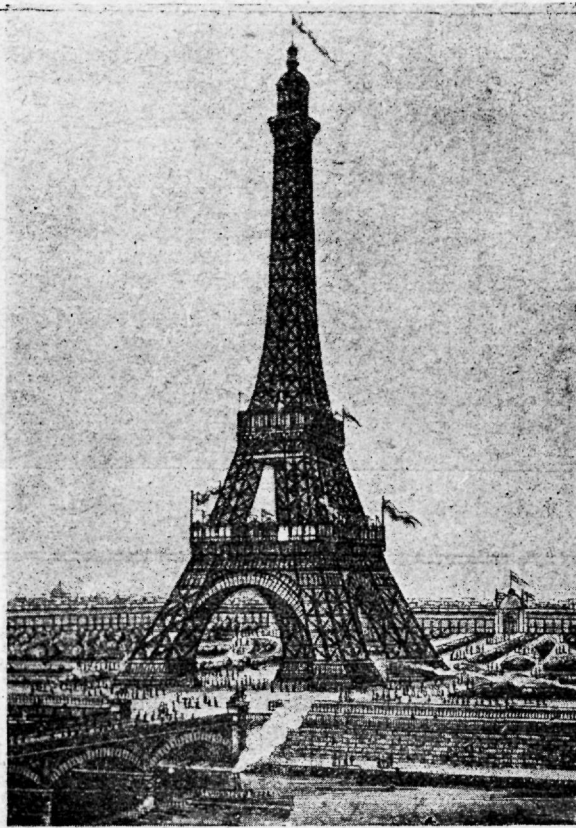
Silmapilguga tekkis seal metfif riifilemine ja fiifa. Kõigift uulitsateft ja uulitsafestest tulid inimesed karjakaupa jookstes, ühedel kaitad, teistel wanad mõõgad, noad, püstolid sõjariistadeks, aga kõif niifugufe wihase, metfiku kifaga, offekui waja oleks terwet linna üles kufjuda wõitlusele paarikümne õnnetu soldati ja politseiniku wastu. Langefid mõned paugud, naiste kriistamine täitis õhu, ja juba lühifse wõitluse järele nägid soldatid ära, et nad selle naiste ja meeste hulga wastu liiga jõuetud on. Oma nahka päästa katsudes püüdfid nad Mondragone platfite põgeneda. Kitfas uulitsas, mis trepi-afmetena Mondragone platfite wiis, tekkis kohutaw segadus. Nagu kiffjad loomad tormafid poisifese-õhtu nooredmehed ja naised põgenejate soldatite kallale. Häda sellele, kelle nad kätte fajid!

Uga see oli alles weel hakatus. Siiafs ruttu nägi politsei ära, misjugust erilasepefa ta ärritanud. Kust tulid kõif need metfifud, wihast põlewad, märafefad inimesefogud? Pea oli pea kõrwale fiilutud; ähwardawad rusitad kõifufid õhus, filmad leegitsefid taltfutamata wihase. Lastmine läks ifka waljumaks, õnnetus näis hiiglasuureks kaswawat. Ifegi wäifsel, ettewaatlikul Taddeol tuli see suur inimeste kofku kogumine ootamata, ja kui ta lähinewa maru mühinat ja mõirgamift wastupanemata jõuga politseihõonele lähinewat kuulis, põgenes ta ülesse katusse, seft ufseft enam wälja ei pääsenud. Siin küifitas ta korfina warju ja ootas tulewaid asju, hambaid lõgistades ja karwad turris.

„Tuld fiia!“ kuulis Taddeo hirmsaid hääli all maja ees karjuwat. „Suitsetage need politseioferad

Salk Shoti kaardiwäge, torupilli mängijatega eesotsas.

Kuulus Eifeli torn Pariisis.

Torni tipus asub praegu traadita telegraafi jaam, kust muu seas ka Wenemaaga telegrammiisi wahetatatse.

nende urgastest ja pesadest wälja! Maha politsei! Meil pole furnajaid tarwis!"

Wäesalgad olid liiga nõrgad, ja üfsitud metsikult wihased inimesed, kes pimedas wihas siit ja sealt tiheda rahwamurru seest wälja kargasid, panid needki wähesed soldatid, kes weel platsil püüsid, sedawõrd hirmuma, et paljud nendest püüsid käest wiskasid, millega mäsajad ülejäänutest siis ka wõimu said. Taddeo nägi, kudas soldatid ütshawal nagu ära sulasid ja nüüd ainult weel mäsaw rahwameri Mondragone platsi täitis, politseihoonesse tormas, ja kõik, mis sealt eest leidis, aastatekaupa rahulikult tolmule all puhkanud aktid, mööblid, ukseid, wälja platsile kandis ja kõrgelt loitawasse tulehunikusse wiskas.

Taddeo kannatas põrguhirmu ja palwetas ühe Issa meie teise järele, et teda tema hädaohlikust seisustorast päästetaks ja mäsajad — maha lastaks. Kus olid nüüd need, kes nii wahwalt kõnelenud ja nii kangeste igatsenud, et kudas aga rahwa lord püstitule ja suurüükide suunde ette saaks? Mispärast nad ei tulnud? Kas ei muretseunud tema, Taddeo, neid rahulolemataid kõiki siia tapalawale, kiiremalt ja suuremal arwul, kui ise tahtis ja arwanud oli?

Mispärast jäeti teda hädasse? Teda, ametikohuse ohwrit, ilmsüüta ametnikku, kes ju airult seda tegi, mis temalt oodati?

Veegid löomasid ifka kõrgemale ja kõrgemale. Terwe Mondragone plats oli nagu üksainus tulemeri. Palju ei puudunud enam, et Taddeo elusalt oleks ära kõrwenud. Kangeft kuumusest löid tal juba juukses peas kärsatama. Kust olid need inimesed nii palju tulematerjali wälja kraapinud? Ime weel, et kõik majad ümberringi põlema ei hakanud, mis igas teises linnas tingimata oleks sündinud. Ainult Neapolis tema tulekindlate majadega, kus midagi puust ei ole, ei puutreppest ega pörandaid, wõis sihuke ime sündida. Ligi kats wõi kolm tundi märatses rahwahull wabalt all ja naabruse uulitsates. Nii põnewalt kui Taddeo ka kuulatas, ei kostnud kustilt sõjawäe lähinemist. Ja iga filmapilt wiibis ta hirmsas hädaohus, et teda üles leitakse ja tulde wisatasse. Iga minut muutus temal igawese aja pikkuseks ja iga minut kannatas ta surmahirmu.

Wõis juba kesköö aeg olla, kui ta wiimaks Toledo poolt trummipörinat kuulis. Ta oleks rõõmu pärast hõiskanud ja põlwili maas Sumalat tänanud; kahjuks oli see nüüd weel liiga wara. Wähema kui liigutufe puhul oleks teda märgatud, alla toodud ja tulde heidetud. Aga misuguse hõiskawa rõõmutundmusega kuulis ta lähinewate wäeosade esimesi püüspaukusi prakkatama, misuguse werejanuga filmittes ta omast peidupaigast kudas siin ja seal inimesed maha kufkusid, ägades, kisendades, üleni weriselt, kudas tihedatesse rahwahulkadesse walgutiirufel elu ja liikumine tuli, kudas nad minema jooksid kõikidest aukudest ja urgastest läbi, otsekui oleksid nad wana-sarwikut ennaft elusalt näinud, kudas nad pimedatesse, kitsastesse ja sopilistesse uulitsatesse kadusid. Need argpüksid! mõtles don Taddeo, mispärast jooksewad nad minema? Mispärast ei taha nad wõidelda? Ikka julgemaks muutus wäike don Taddeo oma warjupaigas, ifka wahwamalt ajas ta põgenewaid rahwahulkasi taga — muidugi ainult pilkudega, ja kui esimesed wäeosad Mondragone platsile ilmusid, kõbis ta imekähku katufelt alla ja astus warsti ukfult politseiwaltisuse ukse ette, nagu wäeülem kunagi, otsekui oleks ta üksinda kõik need waenlased põgenema löönud.

Plats ise efines jälestawa pildina. Tuli, milles politsei mööblid, aktikimbud, registrid, raamatud põlesid, walgustas ifkagi weel tufsatades ja leegitfedes lähemat ümbrust; surnud ja haawatud, mehjed ja naised ja lapsed lamasid ümberringi, nii kudas huupi pakku salga peale lastud kuulid neid juhtumisi maha rabanud olid, enamaste süütad, pealtwaatajad, kuna asjaosalised parajal ajal salamahti putked olid mõistnud teha. Saawatute karjumine, surijate ägamine kostis igast nurgast, kuhu nad warju ja kaitset otsides pugunud, wõikalt läbi öö.

(Särgneb.)

Siiga tegid. !

Kui Antsu Hindreku Jürka selge oli, siis kiitis ta alati oma hobust. — oli tal siis misfugune „suika“ tahes kätte juhtunud. — Jürka oli oma wõõrmündri ameti kõrwal veel kirgline hobuseparisnik.

— No wahi, kust tahad, eest ehk tagant, kas pole wänge loom wai, ah! Ja kus ma ütlen, kus wiah, teist niisfest põle mull weel eluajaski old... ja wagane, ku rääbis, mädänd, — katsu, kust tahad, tee, mis tahad, aga tema lohe mitte kõrwagi ei liiguta. Ja ikka jooksu peale ka... lohe põlegi siin ligidalsi lohe niisfest, kes jalgudega ka tema ligi saats... — kuule, palju pääle annad, lööme ümber!..

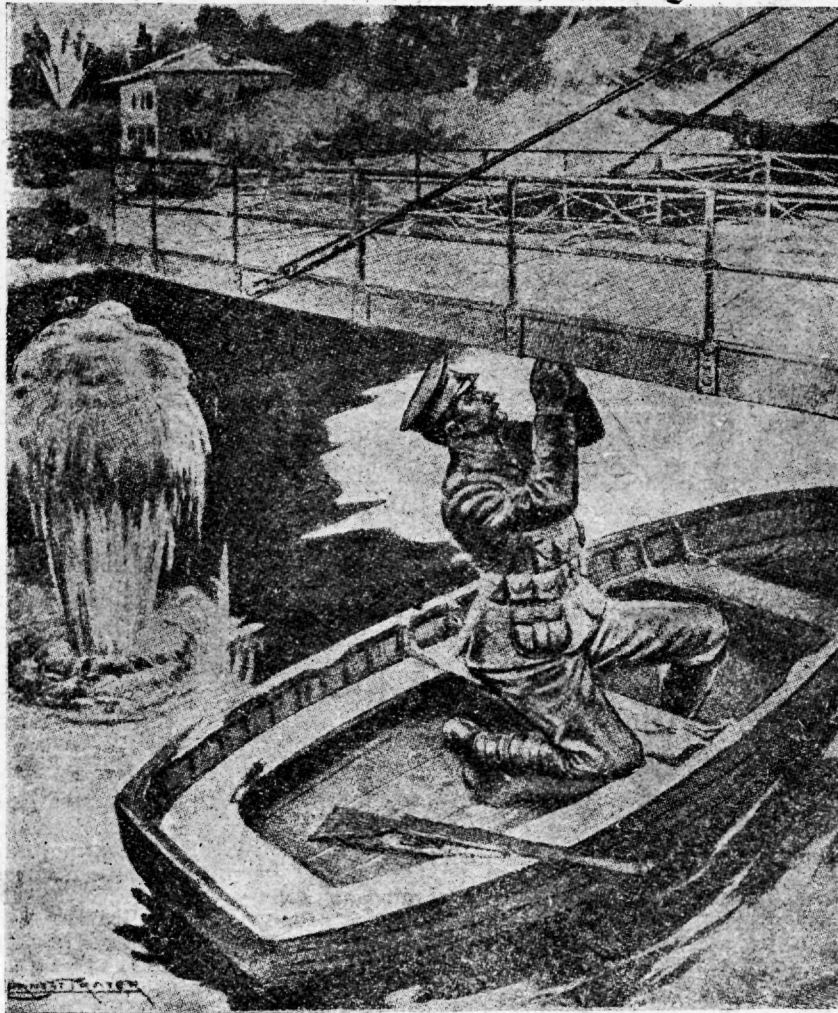
Kui ta aga natuke „tortfus“ oli, ja seda juhtus, tema mõlemaid ametisi arwesse wõttes, kaunis tihti, siis ostas ta alati juttu laste peale wiia. seadis asja nii, et teine oma lastest midagi halba teadis ja tulkus siis täie suuga oma kroonus olewat poega kiitma...

— No see meie Erni, no teman'd küll niisfe põle... põle teda weel keegi purjes näind, ega wõi ka keegi kudagi moodi midagi ütelda. Kus mees, ku härg, wahi eest ehk tagant, ühesfugune file igalt poolt... Paergu, mina, wana inimene, saan karuli kottigi ikka lohe upitada, milla tefe wantrile saan, aga tema, — ühe käega wistab tefe pääle, ku saiataku... Ja kus tütrikud, kus jooksewad tefe järele, ku sõgedad; ega tema's millagi ühega käändki — ikka kaks tütki korraga. Teisel, näe, põle ühtki, aga temal kaks... Paerguski, — kirjutas Poolamaalt, et tütrikud ei anna hingerahu, olla lohe päris hädas testega... No tule taiwas appi, — ku niisfe mees weel testega hädas põle, no niisfest nad siis weel tahawad — poisis file, ku luts... See noorem pois Udu, see on ka ikka üks jõntsfakas pois, ise ikka alles weel leerimata, aga muudku woorib ka ikka juba laupäewa õhtuti külas käia, — no pühapäewadest põle rääkidagi!..

Kui ta aga juba täitsa purjus oli, — seda juhtus küll tema waimuliku ameti pärast wõõrlemisi harwa, siis polnud temal mitte ainult pojad ja hobused paremad, kui teistel, waid siis oli ka „lufti“ tema talu kohas hoopis magusam, kui kusagil mujal terwes Kulina külas... Ja et ta juba kauemat aega wõõrmlinder oli olnud, õpetajaga hästi läbi sai ja muudu ka mõnus mees oli, siis ei pannud keegi temale seda kiitlemist ka pahaks. Ainult Kaasiku Tiit, kes wahel enefest sellepärast rohkem lugu pidas, et temal kodus noor koolitatud tütar — kaks aastat õmbluskoolis, kaks keelekoolis — omale kedagi mõisawalitsejat wõi mõnda „wirtsmeieri“ kosja ootas, oli korra, kui Jürka temale, oma Ernit waimeheks soowitades, kõiki selle häid omadusi ettelugema hakanud, näpjanud:

— Lota mull nüüd poeg, ehk asi, keda weel minu tütrele kaela toppima tullasse, — kartulikottigi loobib küll, aga kas lugeda oskab tene, mädänd, ühti!.. Jürka oli selle peale Tiitu kirjuwande alla lubanud panna, oli tõutanud, et ta Tiiduga enam terwel eluajal ühtainust sõnaketki ei räägi, kuid oli siiski weel selfamal päewal ära leppinud, kui Tiit tale nõu andis oma wana kimmelt tema musta kaseas-tase mära wastu ümber wahetada, olgugi, et wahetusest midagi wälja ei tulnud...

Kewadel, teisel pühapäewal pärast Antsu Hindreku Erni kroonust kojutulemist, teatas õpetaja kirjitus pärast jutlust, et

Sjeri jõel. Inglise soldat seab padruni filla õhtu lastmiseks paigale.
„Eutom.“

Jumal üht wõõrmündri poega kroonuteenistuses igatepidi hoidnud, nii, et see nüüd oma täie termise juures kodu tagasi on wõinud tulla. Ühtlasi pidas ta ka lühike tänu-palwe, milles teatas, et see wõõrmündri poeg, nime ta muudugi ei nimetanud — igatepidi wäga tubli noormees olewat, nii, et neiu'd kõit teda wäga armastada... Tropikese Kulina filla naiste hulgas, kes ukse kohas „parwe serwa all“ seisid, pääses lohe tasane sumin lahti, mis aga peagi ära kustus, sest et õpetaja veale seda lohe pruutpaarisi mahafu-lutama hakkas. Kaasiku Tiidu Miina aga, kelle emahkust õpetaja wiimased sõnad teadmata kaunis sügawaste haawanud olid, nihtas oma pinginurgas tulkwale teisepoolele nii kõwaste ribide wahela, et Tiit ehmatades oma tuktudes lahtijäänud suu nii suure hooga kinni tõmbas, et keel ham-maste wahela jäi ja prillid nina pealt kiwipõrandale tuktudes katti läksid. Ja üsna pahajelt hakkas ta poolsosinal eidega tõrelema:

— No mida, mädänd, sa püksid, no kerikuski ei lasse inimefeloome raaskest aiga nukastada... No ära'nd lagun'd, sai prillid katti, — ah, sina tulitand!..

— Oled aga sina ka ifke üks unikott küll, kuulid ka, — wa Antsu Hindreku Jürka lasi praiga õpetaja tena teha, et poig kroonust terwelt tagasi tuli... papp kiitas praiga, et lohe ninda tupli pois olla, et tütrikud kõhe muudku joosfa aga wade tefe jarel.

— Nooja noh, sinul jääb ilke wief digust illegi, — pa-handas Eit, kuid ta tema uudishimu oli juba ärganud...

— Mene, mädänd, ega ta's ninda ilke ei fiold?!

— Küsi, kelt tahad, ise just präige kuulin oma kõrwaga, sina ka, just ku narr, magad kirikus, ku nott... siis wief ei usu, — wastas Miina juba ilna kirsitult, — wai tütrikud siis kõhe muudku armastawadki wade poisid, — no wahtigu aga wade, et enesele siis liiga ei tie!.. — lijas ta siis juba rohkem nagu enesele juurde... Kuid wist oli Walle Marti, kes parajaste Miina seljataga seisis, tema wiimaseid sõnu kuulnud, sest juba teisel päewal teadis Kulinal igauks, et õpetaja Antsu Hindreku Erni eest tänapalwet pidanud ja rääkinud, et tüdrukud Erniti nii taga ajawat, s. t. armastawat, et hoidku aga, et poisid enesele liiga ei tee...

Ja ilka kuni sügiseni wägiti weel külas Antsu Hindreku Ernile liigategemist tüdrukute poolt. Ei aidanud seal ei wõõrmiindri, ei Erni enese seletused, igalpool, kus noored koos käisid, oli see ilka kõneaineks. Kuni sügiseni, sest siis tuli ilmsiks, et Erni enesele, tõega, liiga oli teinud, sest kui sõda algas ja tagawarawälised koku kutsuti, tunnistati Erni soldatiks kõlbmataks, — anti „walge pass“. Ja ehk küll wõõrmiinder tõendada püüab, et Erni ennaft kewadel kartuli kottide hoowamisega ära wenitanud, lööwad naabrid siiski käega ja muhelewad enesele habemesse:

— Ah, mis, ilka tütritud tegid liiga, muud midagi!..

Rudas.

Läbi maapealse pörgu.

V.

Rudas fakselased meid omameesteks pidasid ja konjakiga kostitasid.

(Kirjutatud Saksaa wäerinnal purustatud suurtüüti otša peal, aeroplaniga R. mõisa sandetud ja sealt automobiliiga nr. 10 edasi toimetatud.)

Saklas widewitaks kiskuma. Lahing hakkas raugema. Tulejoad meie all läksid harwemaks. Suurtüütid tegid lõpu-paukusi ja... uinusid siis unele.

Meie ujusime endi zeppeliniga edasi sinnapoole, kuhu fakselaste ninad siis olid pööratud, kui nad paar tundi waremalt „wõidurikkalt“ oma „Waterlandi“ poole „edasi tormasid“. See oli Surmasõlme-Jüri arwamise järele ainus kindel tundemärk, et Saksaa peastaab, kuhu meie just minna tahtsime, nimelt seal pool küljes asub. Ka zeppelin näis sellesamas arwamises olewat, sest et ta aina ise, ilma suurema tüürimiseta, sinnapoole ujus.

Ei wõi just öelda, et me meeelolu Jüri päris halb oleks olnud. Meie olime küll õõ-päewa jooksul nii mõndagi läbi elanud, kuid meie mehine meel polnud weel sugugi kõikumata ega raugema löönud: mu meeelolu kraadilaaas näitas just 75° C — wist küll tähtsate filmapiltude mõju all.

Meie otjustasime weel paari sõlme osa edasi sõita — tuleliinist natuke laugemale, ja siis, saagu, mis saab ja tulgu, mis tuleb, korralikult maha lasta.

Meie plaanil ei näidanud mingit takistust ees olewat, kõik oli joonel ja toonis, nagu asjaajamine Tallinna linna-waldfuses. Korraga läks aga Surmasõlme-Jüri näost wal-gels ja siis porikarwa mustaks, nagu Umbra kiriku torn. „Mis wiga on, Jüri?“ küsiti mina kaunis kohtumult ja meeelolu langes mul 1 1/2 kraadi wõrra.

„Saksaa kuradid on meid märganud ja seawad misti-juguseid tornotšasi meie poole,“ ütles Jüri ja wahtis teriti ille serwa alla.

„Wistkame lipu wälja!“ hädaldasid mina.

„Kust kawat meie selle riistapuu wälja wõtame?.. Saarlane wiis jellegi ära, mis meil oli.“

Jüri oli digus. Midagi pidime aga ette wõtma, et ahwardawat hädaohtu kõrwalbada. Sea nõu oli kallis: Müul oli kirjapapis weel üks nummer „Meie Matsi“ ja nõõri leidus meil õhulaewas enam kui tarwiski. Ma wõt-

sin „Matsi“, stutastin ta nii laiali lahti nagu ta suurus wähegi lubas, sidusin ta siis ühte nurlapidi nõõri otša, kuna ma teisest, wastupidi allpool seiswast nurgast endi korgitõmbaja raskuseks (ilma selleta ei lange suur paberileht kudagi alla!) läbi torkastin.

See pidi siis meie sõnumik maa ja taewa wahelt Saksaa junkrutele olema!..

Jüri wähen das zeppelinil kaitu ja mina lassin „sõnu-miku“ alla. Sel filmapilgul juhiti alt profhektori walguse-juga meie peale, ja weel kord... weel kord... Meie ootasime Jüri hinge kinni pidades „summadani“ lärgatust ja mõtleksime endi õndsaa otša peale...

Zmelik!.. Juba wiis... kümme minutit, aga pauku ei tule ega tule!..

Jällegi walgustatakse meid profhektorigega. Nähtawaste on ka meie märgulipp fakselastele ilma puutuud ja neid huwitusesse ajanud: ühe profhektori walge juga hoitakse aina ühtelugu selle peal...

Mu tuju hakkas tõusma, — wahest läheb weel kõik hästi!..

„Loewad teised hoolega „Meie Matsi,“ tähendas Jüri muigades ja surus zeppelinil pedali. „Lähme dige lähemale, midu rikuwad endi filmad ära, siis jälle meie süü!“

Meie liikusime allapoole.

Sakslased näisid juba aru saawat, et meil ei pommi-wiskamise, ega ka põgenemise nõu pole, waid et meie, kui ausad inimesed kunagi, otsekõhe nende taluse sisse keerame: nad tegid oma profhektorigega mõnesuguseid wigurisi, andsid wististe signaali, millest aga meie ei tuult ega taewast midagi ei mõistnud. Wiimats süüdati wist all poolsüüda kadafahagu põlema, sest suur leel löi korraga illesse.

„See on wist mahalastmise koht,“ tähendasid mina.

„Arwate siis, et meid ilka maha lastakse?..“ imetjes Jüri, minust mitte aru saades.

„Wõib kõik olla,“ wastasin mina, endamisi muigades, ilma et Jüri seletama oleks hakanud, mis ma just öelda tahtsin. „Waste aga otse sinna kohta, kus tuli löömab — tulgu siis, mis tuleb!“

Korraga algas all suur kisa (meie olime juba niisõõrd madalal, et hääled meile selgeste kõrwu hakkasid kostma):

„Hoch!.. Hoch!..“

„Woen!“ mõirgastin mina ülevalt wastu. Olesin hea-meelega „hurra“ hüüdnud, aga kartus „summadani“ eest hoidis mind sedaforda isamaalijest meeleawaldusest ettewaatlikkuse piirkonda tagasi.

„Hoch!.. Hoch!..“ kostis alt uueste.

Polnud kahtlust, et meid omadets peetakse — tundsid wist, paganajalad, oma zeppelinil ära!

„Woen! Hurra!“ kistendasime meie Jüri wiiakalt tase häälega wastu.

Suur naerulagin oli meie hüüdele alt wastufeks.

„Mis nad kuramused peaks hirwitama!“ pahandas Jüri ja wahtis hoolega zeppelinil tüüri ja pedali. Nähtawaste tundis Jüri fakselaste naeru läbi ennaft puudutatud olewat: mõtles mees, et tema ille hirwitatakse.

Ma juhtisin endi profhektori walguse alla, otse ohwit-feride salga peale, kes meid all ootas. Nüüd wast sain aru, milles fakselaste hea tuju seisis: meie „sõnumik“ oli ühes korgitõmbajaga juba nõõri otšas meist kaugale ette jõudnud ja oli juba all fakselaste pihus. Nad waatlesid seda kraami juure hoolega ja näisid misti asja ille tõsselt aru pidawat.

„Soia tasemine! Arme laseme ettewaatuse pärast kõhe alla — ootame, mis tuleb,“ ütlesin mina Jüri.

Jüri keeras zeppelinil gaasi kinni ja nüüd hõljusime meie tasahiljuteksi, nagu unistaw lumeküdemekene, allapoole.

Ma wahtisin ükssilmi allapoole. Siin sündis midagi illataw-huwitawat, mis minu meeelolu-kraadilaaši järsku 100° C tõstis: fakselased olid meie „sõnumiku“, ja nimelt korgitõmbaja selle küljes, omamoodi aru saanud, ja sidusid parajaste suure hoolega konjaki pudelisi ja nappilaa-ji nõõri otša!

Kui nad sellega walmis olid, siis tõmbasid nad tuge-waste nõõrist ja wehtisid ise kätega üllespoole. See oli nähtawaste nende teeli: „Winnake ülesse!“

Ma wedistin nõõri saabetusega ettevaat-
tult ülesse — konjat, mis konjat! . .

Jüri hüppas seda nähes rõõmu pärast
püsti — häda käes, et oleks üle zeppelini
korwi ääre alla sadanud.

„So—hoch! Hoch—oh—oh! . . Moen! . .
„Profit!“ hüppas Jüri niisuguses wafika-
waimustuses, et kas naera wõi katki.

Dotamata tore wastuwõtmine! . .

Kui meie saabetuse ilufaste korwi olime
tõstnud ja nõõri otsast wabastanud, siis
walasime klaasid täis, stutafime käed üle
korwi ääre nõnda pitale kui wähe aga
ulatasime ja hüüdsime:

„Profit!“

„Profit!“ mitmeses alt wastu.

Weel kord . . ja weel kord täitsime ja
tühendasime meie õhus wiibides endi klaasid
ja siis liuglesime pikkamisi, aga uhkel, päris
majesteetlikul lennul alla . . otse Saksaa laa-
grise, kus meid noored, mehiste nägudega
leitnandid mürisewate „hoch“ hüüetega was-
tu wõtsid.

Surra! . . Mina, Jumala armust Breedit
Lõht olen esimene ja ainus Wene ajakirja-
nikkude seast, kes kui ajakirjanduse asemik,
meie waenlaste tulelinile on sattunud! . .

Ja ainus ajakiri „Meie Mats“ terwel Wenemaal, kes
oma weergudel täieliselt ja erapooletuid teateid sõjawäljalt
wõib tuua ja neid nimelt waenlaste seisukohast walgustada.

Ei see ole igapäewane asi ühti — ärge naerge kedagi,
austatud lugejannad ja . . . lugejad!

Wabandage! Praegu pole aega enam edasi kirjutada,
sest et — — sinu alkoholi keeluseadust mitte matsmas ei ole.
Järgneb. Terwisid!

Breedit Lõht.

„Meie Matji“ ääremärfused.

„Püha sõda.“

Türklaste poolt wäljakuulutatud „püha sõda“ ei taha
muhamedlaste hulgas kuldagi „wedu wõtta“. Suureks takis-
tajaks on muidugi ka see, et koran igasuguse sealihä sõd-
mise ja sellega ka muidugi igasuguse „sõgaduste“ tegemise
ära keelab. Ka kuulsa prohweeti lipuga pole neil õnne, sest
ajalehed teatawad, et lipu toomise ajal kangeste wihma
sadama olla hakanud, mille tagajärjel pühamees-liputandja
külmetanud ja teisel päewal Muhamedi juurde läinud.
Enwer-pascha ja Co. piilkawad küll tõendada, et prohweet
wihma saatmisega just tahtnud näidata, et Türgimaa käed
sõja algatuse süüist puhtad on, kuid mine ja pane rumalaid
rahwahulkasi oma pilli järele tantfima. Nagu meie tea-
tataitse, olnud lipp täitsa uus ja kandwat märki „Made in
Germany“. Et muhamedlaste sõjawaimustust weel kõrgemale
truwida, tahetaks iga Türgi soldatile üks Muhamedi
habemearw kaasa anda, mis teda õnnetuste eest peab
hoidma. Et aga Muhamedil habemearwu nõnda palju ei
jattu, kuna need juba endiste sõdade ajal kõit ära on tar-
witatud, siis tahetaks Konstantinopolisse Muhamedi habeme-
arwade-wabrik ajutada. Selleks olla juba ühe harjasepp-
wabrikandiga läbirääkimisi alustatud. Iga karwa külge
tahetawat tingimata märk „Made in Germany“ trükkida.
See toowat õnne. Mine te, Türgimaa on ju ka üks
„imede maa“, nagu Baltimaagi. Kas pole, näituseks, siingi
see ihaldatud „Made in Germany“ nii mõnelegi õnne toonud
ja nii mõnelgi mehel sõdu ette kaswatanud. Meie kadaka-
faklad saawad poolekuu wendadest wäga hästi aru. Neil
pole midagi imestada.

Rus?

Eduard Wilde imestab „Wabas Sõnas“, et kus olid
Cesti ajakirjanikkude filmad siis enne maailma sõda, et nad

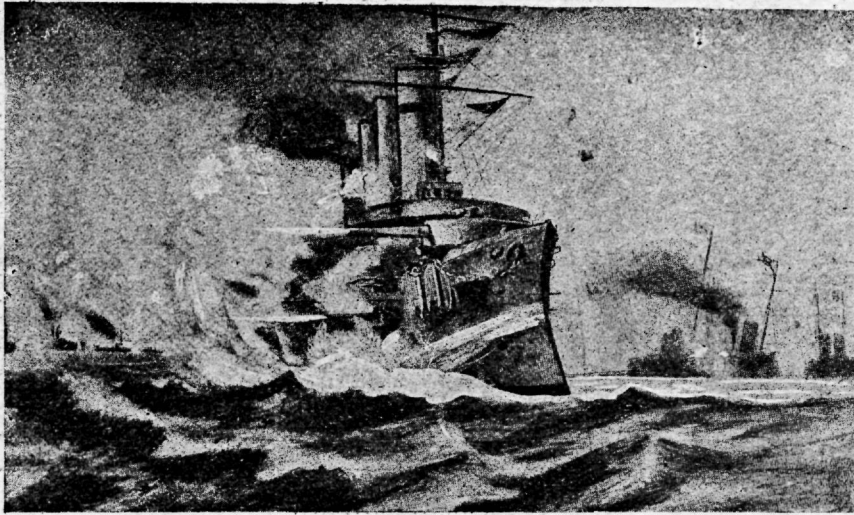
Austria nekrutid.

W. Koskati pilt.

Saksa kulturalit niisuguses walguses ei näinud, kui praegu.
Enne mindi ennast täiendama — tingimata Saksamaale;
tõlgiti jutlusi — tingimata Saksaa kirjandusest; teatrites
etendati — Saksaa näitemängusi; Cesti haritlaste koduseks
keeleks oli tingimata Saksaa keel. Ja nüüd — korruga ei
tõlba terwe „Saksaa wärf“ kuhugi! . . Isegi Saksaa keel on

Belgia suurüksiwägi.

Merelahing Falklandi all Inglise ja Saksa sõjalaevade vahel.

nüüd mõne mehe arvates nii barbariline, et selle peal mitte õieti armastust ei saa avaldada. Saewake, misugune pilwetest kullumine! Kus olid nende filmad siis enne, et nad seda kõike ennemalt tähele ei pannud? — küsib Ed. Wilde imestades. Kui meie aga üht väikest asjaolu arvesse võtame, siis pole seal midagi imestada. Nagu teada, on Eesti ajatirjaniku sümboliks juba ammu ajast — wäht. Meie teame ometi kõik väikest Eesti rahwa jututest Saewataadist ja wähist.

Mit ütleks Saewataat wähile?
Kus on siis wähi filmad?

Wäärilised wastused.

Ilmas on „pälapiku“ riigikese olemas, kus kuningas oma riigis ühtlasi ka kõigi ministrite ja rantsleli ametnikkude, niisama ka linnawahi ja kirjalandja kohuseid täidab, kuna ta oma sissetuleku suurendamise otstarbel ka weel patilandja ja ohjutüüja ameti peab. Kui aga niifugune riigikene mõnele ilmariigile sõda kuulutab, siis võib see kuni pifarateni liigutada. Ajalehed teatawad, et nüüd niifugune peopesa suurune riigikene Sant-Marino Saksamaale sõda kuulutanud... Täitsa arusaamataks jääb, mida mõtleb ta oma tinasoldatite polkudega elawaid soldatist tal ju pole) Saksamaa wastu ette võtta. Kuid teisest küljest ei saa ka Saksamaa Sant-Marinole midagi kurja teha, sest 1) asub Sant-Marino erapoletu riigi (Italia) sees ja 2) ei saa Saksamaa oma suurtükka Sant-Marino wastu kudagi tarwitada: pommid lendaksid peopesa suurusest riigist ringimata üle ja langeksid erapoletu riigi pinnale, mis suuri diplomaatistif seleldustif wõiks tuua. Nii siis wõiwad mõlemad riigid üksteise eest muretseda olla.

Igatähes on Sant-Marino Saksamaale wääriline wastane.

Kuldonu.

Sarkusefõnad.

Uurist nüüdsel ajal warastada ei maksa, nad kõik on Amerita kullast.

Iga kullasepa heategu seisab selles, et ta palju, palju naisterahwaste pifaraid on kustutanud.

Kui meel pahane on, ära keera uuri ülesse, wedru kreopatab katti.

▽ ▽

Jaapani humor.

1.

Optimist.

Kui wiinatlaasi wiskan alla,
siis õnn mul hinges pääseb walla,
ja kewad oma druses
siis õitsma lõõb mu ümbruses;
ka wastik wõlaandja kija,
mis kohutab nii last kui isa, —
ka seegi mulle armiam siis,
kui künnilinnu kaunim wiis.

2.

Õnnetus õnnes.

Mu maja õnne-jumalad
nii õõd kui päewad walwawad,
et õnnetus mu majasse
ei pääsetks sala külasse;
kuid selle juures — hirmus häda! —
ei õnne hoidjad näegi seda,
et w a e s u s nende hoimuga
ei pääse majast pagima.

Jaapani lauliku õsata järele.
Pan Karol.

Kui inimene lübitse nägemisega on.

Minu sõbra Mart Mardita asi polnud sugugi kiiduwäärne. Tema oli nii lühitse nägemisega, et enam kümne sanimu taha nägema ei seletanud, kas ta ees ufsejannas wõi linnawaht seisib. Kord hammustas ta suurt wahatera, mis tädi käsitöökorwis seisib, sest et ta selle ustus õuna olemat.

Mart oli kõsti peale läinud ühe kena, ümarguse, alati leinariideid kandwa kapteni juurde, kel neli meheleminetu-ealist tütart oli, kes kõik ka leinariideid kandfid. Need tütreid pidasid, nagu see harilikult wiisiks on, kostiherra peale jahti, ja mammagi südames uinus soow noore, tubli tüüri-mehe jelsfif weel kord täiel purjul abielu tormisele merele sõita.

Mis nüüd Marditse puutus, siis jättis ta kapteni juurde ja kolmele tütrele selle wääruse, mis neil wõimalikul korral wõis olla; kõige noorem tütart aga, neiu Zenny, armastas ta palawalt, ja kase kuu pärast suudles ta neiu huultelt, jahwris wäitje kapi peal istudes, tunnistuse, et neiu elul, kui ta Mardit näieks ei saa, mingijugust kõrgemat wäärust ei ole kui õndja Linda aksial.

See oli pärastõunase kohwikatshi ajal.

Midagi pole loomulikum kui see, et noor neiu ja noor-mees, kes üksteist armastawad ja ühes ja sellesamas majas elawad, ühtegi wõimalust möõda minna ei lasse, et üksteisega nalja heita ja üksteist waitfelf kaelustada, olgu see trepil, kajas, põõningul wõi mõnes teises enam wõi wähem sündsas kohas. See sejab juba inimese weres ja on üeenesest mõista.

Nii ei wõi siis ka keegi imestada, et Mart sel tähtsujeta õhtupoolikul mitte saalis ei istunud ja sohwalaulal seiswate jduluts õstetud piltide kohta arwustuslifi tähendus ei teinud, waid oma hullaläinud loomu ja kurjade himude täitmisel õnneks weel mitte walgustatud trepil ringi kobas ja seal siis ka pooltofinat kaelustusi ühes kõige selle juurde käiwate magusustega omandas.

Ja iga kaelustusega hakkasid kaks mustas riides kääwart ta kaela ümber kõwemine kinni ja iga kinnihakkamisega jerus end üks tufuw riind südamlikumalt ja loojemalt tema südame rajale. Wiimane kord, see oli parajaste suure pejutapi taga, oli Mardil, nagu oleks see riind wõga tugew õlnud, aga tema oli ju õlmanajumi õlemistes klassefides wiisikatundidel õppinud, et soojus lehad juuremaks teeb!

Järgmisel hommilul jäi Mart einelaua äärde pärast teiste kostiliste lahtumist veel istuma. Waewalt oli üks wiimase kostilise taga tinni läinud, kui neiu Klaara tema kätte wahela lendas, „armsam“ sojistas ja teda nii pigistas, nagu oleks ta sidrun olnud.

„Noh, see on ju hirmus õrn naisedde,“ mõtles Mart. Aga et selfamal filmapilgul ta oma kallis Jenny tuli ja enda ta wurrude külge tinni imes, nagu jääpurikas wana latuserenni külge, siis ei hoolinud ta sellest suurt, kui ta kats teist neidu tema kaela ümbert tinni wõtsid ja oma wäikesed, armsad pead ta tuue kaeluse najale najatasid ja nii liigutatud olid, et nende mustad kaelahelmed olte hüppasid. Wiimaks tuli mammagi, kummagis filmas kats suurt pisarat, punastas nii ilusaste, kudas ta 42 aastat jeda lubasid, andis tale just suu peale juud ning sojistas: „Minu Marbitene, oled sa lastele jeda juba ütelnud?“

Nii kaugele oli nüüd kōit ilus ja hea; aga kui esimene üleüldine meeleliigutus alanes ja Mart oma wäikse Jenny kōrwaltuppa wiis, seal põlwe peale wõttis ja peigmeest mängida tahtis, algas mäs, mida raske on kirjeldada.

„Armas Mart, sa pead lastele isa olema, aga sinu oled Jenny wastu on liig. Ara unusta, et sa minuga kihlatud oled!“ ütles mamma.

„Ega sa siis ometi mammaga kihlatud pole, Mart? Kas sa ei mäleta, kudas sa eila õhtu mind kōõkis kaelustasid? Et waista ometi, inimeselaps!“ hüüdis neiu Klaara.

„Mart, tahad sa oma Sofiat ära jolata? Sinu musub, mis sa mulle eila trepil andsid, põlewad veel praegu minu huultel,“ hüüdis kõige wanem neiu ja langes minestusesse.

„Mõtle oma wannete peale kōõgiulise taga, trüuduleta mees!“ nuttis Annette ja langes sohwa peale, kusjuures ta jutt ühes tugewa tuumega nähtawale tuli.

„Ma juren — ma juren, Mart! Kas sa siis enam ei mäleta, mis sa mulle sahworikapi juures wandusid?“ sojistas Jenny, ja terme piisaratejõgi woolas tal tasteräitusesse.

Mart seisis kui joolasjammas wiie nutwa, leinariideid kandwa naisterahwa wahel, kellele ta kõigile oli trüudust wandunud.

Mamma toibus kõige enne ja ütles:

„Nuttu makste wiimase kuu kostiraha 40 rubla wälja ja marsh majast, petis! Teie, kas häbi ei ole isata tütarlapsti petta ja kaitieta lestege oma lobaga wõrgutada lastuda. Mõtelge, mis te mulle eila õhtul pesitapi taga ütlesite!“

Järgmisel päewal kolis Mart teisjale, nimelt ühe seitsmetümneaastase abielupaari juurde, kelle ainus tütar juba mitme aasta eest Amerikas mehela oli saanud.

A. Kallowann.

Teaduse tähtsamat 1915. a. jaois.

Jagapewafes elus tarwisminewate juhatustega. Sünd 15 kop.

Tulusad juhatused: Mõned arstirohud ja nende tarwitamine. Naisterahwa kodu-aptel. Rana ei saa munedu. Wiljapuu aed. Põõsas-puud. Sügisene istutamine. Seente kaswatamine. Tulusad õpetused. Humalad. Ilmafuulutajad. Jäneste ja muude loomade eemalhoimine aedadest. Lamaste willa kaswamise edendamise ühis mädanemise eest hoida. Nahalakk hobuseriistade ja rihmade jaoks. Kodu-õlu. Dunaft ja pirnifid alal hoida Pärmil walmistamine. Peti-piima mõju sigade söötmise juures. Piima proowimine. Puust asju pihastamise ja põlemise eest hoida. Saapawiks ja määre. Seebi walmistamise kõige lihtsam wiis jne. jne.

„Meie Matsi“ toimetuse palub austatud päewapiltnikka

temale lehes awaldamiseks ajakohaseid illeswõtteid saata, ühes lähema seletusega. Tasu harilik.

Prantslased, edasi!

Tule wastu kinnitaja tule süttitajaks.

Saksa sõjawäe wooidest on juba mitmel korral eritiiselt majade põlema süttitamiseks walmistatud segufi leitud. Ühe wangi langenud Saksa ohwitseri juurest leiti suur potitõis jeda segu. Wru seas jalgus ka, et see ifand enne sõda Wene-ja Prantsufemaal oli elanud.

„Meie näeme, mis teie ametiks nitüd on!“ tähendas teda ülekuulaw ohwitser waljult, tule süttitamise seguga täidetud poti peale näidates. „Suwitaw oleks teada, mis teie eriametiks rahu ajal oli?“

„Ma olin tulekinnituse seltsi agent!“ wastas sakslane, ilma et kohmetanudki oleks.

Weibrad haawad.

Austria sõjawälja lastaretis mähib arst soldatil haawatud selga.

„Weider! Sulga aega töötan ma juba eelmistel seisukohtadel, aga peaaegu kōit on seljast haawatud.“

„Mõidagi ei ole siin weidrat, arstiherra. Cestpoolt haawatud haiged on Wene arstide käes rawitjeda. Wene haawastumise kohad on lähemal. Lahingu ajal tungiwad wene lased meie kaitse kraawidesse, meie omad aga lähewad minema.“

Dr. J. Wasing'i toimetusel on ilmunud:

Naistehaigused

Haiguste kirjeldused, juhatused ja täielikud arstirohud haiguste rawitsemiseks; naisterahwa suguelu ja waluta sünnitamine. Piltidega. Sünd 1.50 kop.

Rodu-arst ja kodu-aptel

Haiguste aratundmine, rawitsemine ja arstirohud. Piltidega. Sünd 1 rubla. Teaduse kirjastus Harju ja Rüütli nultsa nurgal 46/16.

Kui Kiluwannis weel seda wa kavatat müüdi, siis laulsi rahwas rõõmsaid laulusi, nagu Binna Marinas. Muidugi kandis nad naurusi, lastisid perekonnad kodus nälgida ja löid wahel toredaid lahinguid, mille puhul päid pudelitega löhki taoti, ninad peast rebiti ja, kõigepahemal juhtumisel, ka Tornimäele wiidi ning wõitja soolaputtasfe wäljamagama taluti.

Uga kui wiin ära keelati, siis läks rahwas nagu kolts, kadusid lahingud ja laulud ja — sinised esmaspäewad. Naised ja lapsed said kõhud täis süüa ja ka riided selga. Ainult soolaputka punasewatimehed kuulutasid näljastreigi wälja ja kiruwad Saksa Willut. Wahwatele soldatitele saadetakse jõuluts ja wastlapäewaks kinti ja sooja pesu.

„Teaduse“ kirjastus ja raamatukauplus
Särju- ja Rüütli uul. nurgal, sisetäit Rüütli uulitsalt.

!!! Sahtets tähelepanemiseks!!!

Müüme kõikisugu raamatukaupluse kaupasid, kirjutusmaterjali, tasteri- ja poewõla-raamatuid, paberikaupasid, piltisid, maakaartisid, päewapildi- ja postkaarti-albumisi, koolilaste tarwidusi jne. paraja hinnaga. — Alalistele ostjatele hinnaalandus.

Palume sisse astuda, kui midagi tarwis läheb.

Särju- ja Rüütli uul. nurgal, sisetäit Rüütli uulitsalt.

Meie Matsi järgmine (23.) sõjanummer ilmub
24. jaanuaril.

Suur „maailma wõitjate“ rändamine.

Kui suured wõitjad Aflasse tubakat kaswatama lähewad, sest et neil Europa walitsemisest midagi wälja ei tulnud

Jäädawats mälestuseks.

Sõjameeste päewapildid ja nimes peawad põlwest põlwe meile mälestuseks jääma. Sellepärast palume kõiki, telledes sugulased ja tuttawad praeguses sõjas haawata, surma wõi autähtesi saanud ehk wangi langenuid, nende päewapilti meile saata. Pildid awaldame esiteks rahwa ajakirjas „Meie Matsis“ ja suures ajaloo raamatus „Maailma sõda“, mille esimene wihk pea ilmub. Piltidele palume selja peale kirjutada: nimi, liignimi, elukoht, kui haawatud, siis kus ja millal, kui wangi, kus ja millal. Nimes palume selgeste kirjutada. Terwete sõjameeste pildid wõtame ka wastu, aga awaldame ainult nii kui lehe ruum lubab, ajaloo raamatus aga leiawad kõik ruumi. Pilti wõtatakse wastu:

„Teaduse“ raamatukauplus
Särju ja Rüütli uul. nurgal 46/15.
Sisetäit Rüütli uul.

Rahwa tähtsamat

1915. aasta jaoks. Hind 3 f.

Wõige kasulik ja tulusam maa ja linna rahwa kalender. Saada igast raamatukauplusest. Teaduse kirjastus Tallinnas Särju ja Rüütli uul. nurgal 46/15.

Seinakalender 1915. „Meie Matsi“ aasta tellijad saawad hinnata kaasa: Seisakalender 1915. a. — 15 f. Tallinna linna plaan — 25 f. 6 ja 7 Moosese raamat — 2 r. Elutungi awaldused — 6 f. Seitsme liiduriigi hümnused — 40 f. Kodune kofk — 1 r.

Дов. воен. цензурою. Wastutaw toimetaja Jakob Jaakon. Wäljaandja S. Muni. — R. Schiffer'i trükk. Tallinnas.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR